

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“คนเราเลือกเกิดไม่ได้ แต่เลือกที่จะเป็นได้” คำพูดนี้เป็นที่รู้จักและคุ้นเคยอย่างแพร่หลายในสังคมไทย ซึ่งคนส่วนใหญ่เองก็เชื่อว่าชีวิตคนเราควรเป็นเช่นนั้น ดังนั้นคนเหล่านั้นจึงเลือกที่จะเป็นและทำตามที่ตนเองตั้งใจ หากสิ่งที่พวกเขาเลือกที่จะเป็นไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ก็ไม่น่าจะเป็นปัญหา หากพวกเขาจะเป็นตามที่เขาต้องการ

แต่กลับกลายเป็นสิ่งตรงข้ามสำหรับบุคคลที่เป็นชายรักชาย เพราะดูจะเป็นการยากเหลือเกินที่พวกเขาจะเลือกใช้ชีวิตตามที่เขาต้องการได้ ถึงแม้สิ่งที่เขาต้องการนั้นจะไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นก็ตาม เพียงเพราะพวกเขามีร่างกายภายนอกที่เป็นชาย แต่มีความรู้สึกหรือความต้องการภายในที่เป็นหญิง ซึ่งหากจะมองตามความเป็นจริงแล้วดูจะไม่ยุติธรรมกับพวกเขาเท่าไรนัก ทั้งที่พวกเขาเองก็เป็นบุคคลธรรมดาเหมือนคนอื่นๆทั่วไป

ความต้อใจทางเพศ และจิตสำนึกต่อเพศเดียวกันนั้น มีมาแต่โบราณแล้ว ชนชาติเอเชียมีพฤติกรรมดังกล่าวอย่างแพร่หลายในยุคนั้น แม้แต่นักปราชญ์กรีกโบราณก็เขียนถึงความรักที่เขามีต่อเด็กหนุ่ม โดยไม่เกรงกลัวต่ออะไรทั้งสิ้น ในยุคของจักรพรรดิโรมัน ก็มีโสเภณีชายบำเรอความสุขอย่างแพร่หลาย จูเลียต ซีซาร์ เองก็เป็นทีกล่าวขวัญกันว่า ชอบมีความสัมพันธ์กับองครักษ์หนุ่ม จักรพรรดิมีโร อ็อกตาเวียสและทิเบอร์อุส ก็ล้วนเป็นที่รำลือว่า เคยเป็นตุ๊ดกันทั้งนั้น นอกจากนี้ บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ก็มีพฤติกรรมรักร่วมเพศมาก่อน อาทิเช่น กษัตริย์ของอังกฤษ 4 พระองค์ พระเจ้าเฟรเดอริคมหาราช คีตกวีเอก ไชคอฟสกี ออสการ์ ไวลด์ (คมฉัตร วุฒิโรจน์, 2534:7)

ปัจจุบันความเป็นรักร่วมเพศ (Homosexual) ได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจนเป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อย (Subculture) ในสังคม โดยอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มชายรักชาย (Male Homosexual) และกลุ่มหญิงรักหญิง (Female Homosexual) (กิ่งรัก อิงคะวัต, 2542 : 1 อ้างถึงใน วิทยา นาควัชระ) ได้ให้นิยามและจำแนกกลุ่มชายรักชาย ได้ดังนี้

ชายรักชาย (Male Homosexual) สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ตามความพึงพอใจในเพศตน และจากการแสดงออก คือ

1. Gay หมายถึง ผู้ชายที่มีพฤติกรรมทางเพศชอบเพศชายด้วยกัน แต่ยังคงพึงพอใจในเพศชายของตนเอง การแต่งตัวเป็นผู้ชาย บุคลิกภายนอกอาจบ่งชี้ว่าเป็นเกย์ได้ลำบาก เพราะมีทั้งสภาพเรียบร้อย จนถึงเหมือนผู้ชายทั่วไป

2. Transvestitism หมายถึง ผู้ชายที่มีรสนิยมทางเพศชอบผู้ชายด้วยกัน แต่ก็มีความพึงพอใจที่จะเลียนแบบเพศหญิงด้วยการแต่งตัวเลียนแบบ บุคลิกภายนอกบ่งชี้ได้ง่าย เช่น มีจริตเหมือนผู้หญิง แต่งหน้า หรืออาจมีหน้าอก ผมยาว ซีดออร์โมน แต่ไม่ได้แปลงเพศ

3. Transsexualism หรือ Transgender หมายถึง ผู้ชายที่มีรสนิยมทางเพศชอบเพศชายด้วยกัน มีความต้องการเป็นเพศหญิง และแปลงเพศเป็นผู้หญิงแล้ว หรือที่เรียกว่า "สาวประเภทสอง"

จากการสำรวจของนายแพทย์สมนึก วิบูลเสธ อธิบดีนายกสมาคมต่อต้านการโรคแห่งประเทศไทย ได้ประมาณการไว้ว่า ในจำนวนประชากรไทยราว 50 ล้านคนนั้น จะมีเกย์ (ชายรักชาย) ประมาณอยู่ถึงห้าแสนคน หรือประมาณหนึ่งเปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมด (อนุสรณ์ บุญชิต และดิเรก อนุวัช, 2532: 11) และหากคำนวณจากสถิติคนไข้ที่มาปรึกษาปัญหาการร่วมเพศที่นายแพทย์สุรพงษ์ อำพันวงษ์ และคณะได้ประมาณการไว้ว่า จำนวนชายที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศมีไม่ต่ำกว่า 5% ของประชากรผู้ใหญ่ (2525: 185 อ้างอิงใน ณัฐพงษ์ กระจำง, 2540: 2) ในปี พ.ศ. 2542 จำนวนประชากรชายไทยทั่วประเทศที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไปมีทั้งสิ้น 19,767,000 คน ดังนั้น จะมีชายที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศอยู่ถึง 988,350 คน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540: 7 อ้างอิงใน กิ่งรัก อิงคะวัต, 2542: 4)

ในประวัติศาสตร์ไทย พฤติกรรมรักร่วมเพศถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมที่น่ารังเกียจ อับยศและเสื่อมเสีย ถือเป็นพฤติกรรมที่ขัดต่อบรรทัดฐานของสังคมและกฎหมายอันได้แก่กฎหมายเทียรบาล ซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายตราสามดวงเมื่อสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ พระองค์ทรงมีพระบรมราชโองการให้กำหนดกฎหมายว่าด้วยการให้ราษฎรรักษาศีล คือศีลห้าในฐานะเป็นนิจศีล และศีลแปดในฐานะเป็นอุโบสถศีล และตามกฎหมายนี้ถือว่าการเสพเมถุนธรรมโดยทางมุกขมรรคและเวจมรรคในกิริยาตนเอง เป็นการละเมิดศีลข้อที่ห้าด้วยกามเมสุมิจฉาฯ ส่วนการเสพเมถุนทางเวจมรรคกับผู้อื่นผู้ใดที่ไม่ต้องห้ามตามศีลข้อกามฯ ก็เป็นการละเมิดศีลข้อพรหมาริยาฯ อันเป็นอุโบสถศีล และถึง

แม้ว่าจะไม่มีการกำหนดโทษสำหรับการละเมิดศีลตามพระราชกำหนดนี้ไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้มีการระบุไว้เป็นการทั่วไปว่า “ถ้าแลผู้ใดมิได้กระทำตามพระราชกำหนดนี้จะเอาผู้นั้นเป็นโทษตามโทษานุโทษ” (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 89-90 อ้างถึงใน อริน พินิจวรารักษ์ 2527: 34)

และในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงดัดแปลงกฎหมายลักษณะความผิดฐาน Sodomy โดยให้รวมอยู่ในพระราชกำหนดโทษผู้ข่มขืนล่อลวงประเวณี ร.ศ. 118 (พ.ศ. 2443) ซึ่งกำหนดโทษผู้ข่มขืนกระทำชำเราหญิงอื่นอันมิใช่ภรรยาของตน และผู้กระทำชำเราผิดธรรมชาติโดยถือว่าต้องจำคุกตั้งแต่ 10 ปีลงมา (หยุด แสงอุทัย, 2490 อ้างถึงใน กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2526: 89, 93, 106-107) ต่อมา ได้มีการตรากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2452) ซึ่งกล่าวพาดพิงถึงพฤติกรรมรักร่วมเพศไว้ในมาตรา 242 ว่า “ผู้ใดกระทำชำเราผิดธรรมตามนุษย์ด้วยชายก็ดีหญิงก็ดี หรือชำเราด้วยสัตว์เดียรัจฉานก็ดี ท่านว่ามีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปจนถึงสามปี และให้ปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงห้าร้อยบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง” (อำนาจ ยัสโยธา, 2541: 156) ซึ่งต่อมากฎหมายดังกล่าวก็ได้ล้มเลิกไปในปี พ.ศ. 2499 (ไทยรัฐ, 5 พฤศจิกายน 2541: 5) เนื่องจากมีการตรวจชำระและจัดทำประมวลกฎหมายลักษณะอาญฉบับใหม่ โดยคณะกรรมการร่างประมวลกฎหมายมีมติเห็นควรให้ยกเลิกความผิดฐานนี้เสีย เพราะเห็นว่ามักไม่เกิดเป็นคดีขึ้นประการหนึ่ง และเห็นว่าจะเป็นการเสื่อมเสียเกียรติยศของประเทศชาติอีกประการหนึ่ง (หยุด แสงอุทัย, 2493: 179 อ้างถึงใน อริน พินิจวรารักษ์, 2527: 34)

อย่างไรก็ดี นับตั้งแต่การล้มเลิกกฎหมายดังกล่าวในปี พ.ศ. 2499 จวบจนกระทั่งถึงปัจจุบัน แม้ว่าการรักร่วมเพศจะไม่ผิดกฎหมาย トラบเท่าที่ไม่ได้กระทำต่อหน้าธารกำนัลหรือใช้กำลังบังคับข่มขืนผู้อื่น (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2526: 97-149 อ้างถึงใน อุษา ศรีพานิช, 2541: 3) แต่สังคมก็ยังคงมองรักร่วมเพศเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน (Deviance) ไปจากบรรทัดฐานทางสังคม เป็นความผิดปกติทางเพศเป็นสิ่งวิปริต บางคนก็เชื่อว่าเป็นอาการป่วยทางจิตที่ต้องได้รับการบำบัดรักษา (Alan Simmons, 1977 อ้างถึงใน Beverly Greene, Gregory M. Herek, ed., 1994: 32) ซึ่ง Kite & Deaux (1986) Leitner & Cado (1982) Steffensmeiser & Steffensmeiser (1974) ศึกษาพบว่าคนส่วนใหญ่มักจะปักใจเชื่อทันทีว่า พฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นอาการป่วยทางจิตชนิดหนึ่ง (อ้างถึงใน Beverly Greene, Gregory M. Herek, ed., 1994: 32) และในช่วงปี พ.ศ. 2527 ภาพลักษณ์ของรักร่วมเพศโดยเฉพาะชายรักชายดูจะยิ่งติดลบมากขึ้น เมื่อมีรายงานผ่านทางสื่อมวลชนพบผู้ป่วยโรคเอดส์คนไทยรายแรกเป็นชายรักชาย (มาลี บุญศิริพันธ์, 2539: I-II) ส่งผลให้คนไทยจำนวนไม่น้อยในขณะนั้นถึงกับเชื่อว่า เอดส์เป็นโรคเฉพาะของคนกลุ่มรักร่วมเพศเท่านั้น

เมื่อชายรักชายถูกกดดันอย่างหนักจากสังคม การที่พวกเขาจะหันไปพึ่งครอบครัวหรือคนรอบข้างก็ดูจะเป็นเรื่องยาก ดังที่ จูดีกร เทรยาภรณ์ กล่าวไว้ในงานวิจัยโดยสรุปได้ว่า ผลเสียในด้านครอบครัวของการเปิดเผยความเป็นชายรักชายต่อสังคมคือ พ่อแม่จะรู้สึกเสียใจ ซ้อค ผิดหวัง ไม่ยอมรับ อาจทำร้ายร่างกายหรือไล่ออกจากบ้าน เพื่อนๆ อาจรู้สึกว่าถูกทรยศ มีการถูกทำร้าย การถูกรังควาน แบ่งแยกจากเพื่อน ถูกล้อเลียนวิพากษ์วิจารณ์ ทำให้เกิดความหวาดกลัว โดดเดี่ยวไร้เพื่อน สวนปฏิกริยาจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาอาจพบคำขู่ถูกไล่ออกจากงาน หากเปิดเผยตนเอง ได้รับการประเมินความสามารถต่ำ ความน่าเชื่อถือ และอำนาจก็ลดลงด้วย อีกทั้งการตัดสินใจเปิดตัวก็ขึ้นอยู่กับประเภทของงาน ตำแหน่ง กลุ่มผู้ร่วมงานด้วย เช่น ในสายอาชีพที่เกี่ยวกับศิลปะการแสดง งานบริการ อาจจะต้องปกปิดตนเองมากขึ้น ผิดกับงานด้านกฎหมาย แพทยศาสตร์ ทันตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในงานวิจัยนี้ยังกล่าวต่อไปอีกโดยสรุปว่า พวกเขาที่หวาดกลัวถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น จึงต้องปกปิดตนเองว่าจำเป็นต้องเผชิญกับสิ่งต่างๆ หลายอย่างจะต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวแก้ไขปัญหาลำพัง รู้สึกต่ำต้อย นับถือตนเองต่ำ มีความคิดด้านลบต่อพฤติกรรมของตนเอง เกิดความละอายใจ วิตกกังวล เศร้าซึมหดหู่ รู้สึกว่าสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง เกิดความขัดแย้งภายในจิตใจเกี่ยวกับเอกลักษณ์ตนเองทางสังคมกับส่วนตัว จะรู้สึกว่ามีความค่าจากสิ่งที่ผู้อื่นต้องการให้เป็นมากกว่าสิ่งที่ตนเองต้องการจะเป็น ไม่รู้สึกว่าตนเองมีสถานะใดสถานะหนึ่งอย่างเต็มที่ จะรู้สึกหวาดผวา เพราะกลัวการเปิดเผยตลอดเวลา (จูดีกร เทรยาภรณ์, 2543: 35-40)

ในเมื่อพวกเขาเลือกเกิดไม่ได้ แต่เลือกแล้วที่จะเป็นตามที่เขาต้องการกลับถูกคนส่วนใหญ่ ซึ่งอาจรวมไปถึงคนใกล้ชิดกับพวกเขาไม่ยอมรับสิ่งที่พวกเขาเป็น เพียงเพราะความคิดที่ว่า พฤติกรรมเหล่านั้นขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อแบบแผนที่ตั้งวางไว้ หลายกรณีที่ดีสิทธิของพวกเขาถูกลิดรอนไม่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นๆ ที่ชั่วร้ายไปกว่านั้น คือการที่สื่อต่างๆ มักนำเสนอภาพสะท้อนของพวกเขาไปสู่สังคมในแง่ลบและบางครั้งก็ถูกบิดเบือนไปจากความเป็นจริง ซึ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบที่เลวร้ายไปยังพวกเขาโดยตรง ทำให้พวกเขาต้องเผชิญกับแรงกดดันและบีบบังคับอย่างมหาศาลจากสังคมและคนรอบข้าง อีกทั้งยังถูกมองว่าเป็นเพียงตัวตลกและเป็นที่น่ารังเกียจ ไม่น่าคบค้าสมาคมด้วย

เมื่อการดำเนินชีวิตตามที่ตนเองต้องการเต็มไปด้วยความยากลำบาก การเผชิญชีวิตในสังคมเพียงลำพังไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่รุมเร้าได้ เพราะถือเป็นเพียงเสียงเล็กๆ ที่ไม่มีใครสนใจ และไม่มี

พลังพอที่จะแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เสียงส่วนใหญ่เห็นสมควรได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ การรวมตัวกันของชายรักชายเพื่อรวมเสียงเล็กๆ ของพวกเขาให้เข้มแข็งและมีพลังจึงจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่พวกเขาจะทำได้เพื่อให้คนในสังคมรับรู้ และได้ยินพวกเขา ซึ่งนั่นอาจจะนำไปสู่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงบางอย่างได้ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มมีพลังชนิดหนึ่ง ที่มีอิทธิพลเหนือสมาชิกเป็นอย่างมาก พลังของกลุ่มสามารถที่จะขัดเกลาลักษณะท่าที ที่ปรากฏของสมาชิกให้เป็นไปในทางที่กลุ่มประสงค์ พลังอันนี้สามารถครอบคลุมไปจนถึงครอบครัวของสมาชิกและสังคมด้วย การครอบคลุมขัดเกลากิจกรรมโดยพลังกลุ่มจะสามารถครอบคลุมเข้าไปถึงจิตใจโดยแท้จริง มิใช่กระทำแต่เพียงร่างกายเท่านั้น (ฉลอง ภิรมย์รัตน์, 2521: 18) และปัจจัยของกลุ่มก็ต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมกันในเรื่องของจุดมุ่งหมาย ลัทธิพันธกิจและบทบาทของกิจกรรม สิ่งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้จากสถานการณ์แวดล้อมที่ดึงดูดให้คนมารวมกัน (ฉลอง ภิรมย์รัตน์, 2521: 19) การรวมตัวกันของกลุ่มชายรักชายนอกจากจะเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่มีลักษณะปัญหาเหมือนกันแล้ว พวกเขาเหล่านั้นต่างก็มีจุดประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน นั่นก็คือการเข้าใจและการยอมรับของสังคม หรือการมองและการปฏิบัติต่อพวกเขาเหมือนเป็นบุคคลธรรมดาคนหนึ่ง ไม่ใช่บุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตใจ ซึ่งจากการรวมตัวกันนี้นำไปสู่การก่อให้เกิดเป็นองค์กรชายรักชายนั่นเอง

ปัจจุบันนี้มีองค์กรของกลุ่มชายรักชายอยู่หลายองค์กร ซึ่งแต่ละองค์กรจะมีหลักการ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์แตกต่างกันออกไป แต่มีองค์กรหลักอยู่องค์กรหนึ่ง ซึ่งเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางเนื่องจากก่อตั้งมานานและมีสมาชิกเข้าร่วมองค์กรเป็นจำนวนมาก มีกิจกรรมและผลงานต่างๆ สู้สังคมอย่างต่อเนื่อง และเป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นโดยมีจุดประสงค์ที่เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ชายรักชายโดยเฉพาะ ทำให้องค์กรนี้มีบทบาทอย่างมากต่อกลุ่มชายรักชายในสังคม ซึ่งองค์กรดังกล่าวคือ สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

ประวัติความเป็นมาของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

ปี 2542 กลุ่มเพื่อนวันพุธ สภากาชาดไทย และนายกมลเศรษฐ์ เก่งการเรือ เป็นผู้ให้คำปรึกษาศิลินิกนิรนาม สภากาชาดไทย พบว่าในบรรดาคนรักเพศเดียวกัน (ชาย) มีการติดเชื้อ HIV มากขึ้น ในขณะเดียวกันปัญหาของเกย์ถูกนำลงหนังสือพิมพ์ในด้านลบมากขึ้น จึงจัดเวทีประชุมกัน มีผู้เข้าร่วม

หอสมุดกลาง สำนักงานวิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประมาณ 200 คนโดยมีอาจารย์โรจน์ ตั้งวาณิช ผู้ใหญ่ในกระทรวงสาธารณสุขและคุณระวี รัตกาล เป็นผู้นำเสวนาปัญหาเกย์ สรุปว่าจะมีกลุ่มเกย์กลุ่มใหม่ที่ไม่ได้มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว เวลาผ่านไป 1 ปี (พ.ศ.2543) ไม่มีความก้าวหน้าเท่าที่ควร ในชื่อเส้นทางสายรุ้งจนกระทั่ง FHI ทาคนไปร่วมประชุม HIV and Sexuality Transgender and HIV/AIDS Workshop ซึ่งจัดขึ้นในบังคลาเทศ จึงติดต่อให้นายกมลเศรษฐ์ เก่งการเรือ ไปประชุมในฐานะตัวแทนประเทศไทย ทำให้ได้พบกับกลุ่มรักเพศเดียวกันและเป็นองค์กรที่เข้มแข็งหลายองค์กรในต่างประเทศ จึงเกิดการเปรียบเทียบกับกลุ่มในประเทศไทย หลังจากกลับมาจึงหาทางฟื้นฟูกลุ่มใหม่ในชื่อ "ฟ้าสีรุ้ง" และปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีดำเนินการใหม่ 2 เรื่อง คือ

1. เรื่องคุณภาพชีวิตของคนรักเพศเดียวกัน ในด้านการยอมรับทางสังคม พฤติกรรม อารมณ์ จิตใจ พิทักษ์สิทธิ์ เป็นมนุษย์ที่มีความเท่าเทียมกัน และสิทธิอื่น ๆ ภายใต้รัฐธรรมนูญไทย
2. ปัญหาสุขภาพอนามัยเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเกย์ เช่น เรื่องเพศ เอดส์ ยาเสพติด และอื่นๆ

ต้นปี พ.ศ.2544 องค์กรหมอไร้พรมแดน (MFS) ได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในสวนสาธารณะ ในขณะที่เดียวกันมูลนิธิรักประเทศไทย (CARE) ได้สนับสนุนให้รณรงค์ในกลุ่มเยาวชนที่จังหวัดฉะเชิงเทราและกลุ่มชายชายบริการที่พัทยา จึงเป็นก้าวแรกของกิจกรรมที่ได้เริ่มขึ้น เดือนมกราคม 2544 จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นใหม่ของฟ้าสีรุ้งประเทศไทย

องค์กรฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยขึ้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2544 ซึ่งเป็นองค์กรชุมชนชายรักชายแห่งแรกในประเทศไทย ก่อนหน้านั้นได้มีการสำรวจความเป็นไปได้ของการตั้งองค์กรฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยโดย ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยการตั้งองค์กรชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนทำงานเพื่อประโยชน์ของตนเองนั้นจะสามารถลดช่องว่างในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ การลงพื้นที่เข้าถึงชุมชนโดยนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือองค์กรเอกชนภายนอกเป็นผู้ปฏิบัติ ปัจจุบันองค์กรฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยได้เปลี่ยนชื่อเป็น "สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย"

โดยได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 และกำลังรออนุมัติสภาพความเป็นนิติบุคคลเพื่อให้มีความน่าเชื่อถือและมีความคล่องในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น โดยองค์กรเน้นถึงการสร้างแกนนำและเครือข่ายเพื่อให้คนรักเพศเดียวกันและคนที่มีแนวอุดมการณ์ร่วมสามารถทำงานเพื่อชุมชนคนรักเพศเดียวกันอันจะก่อให้เกิดความง่ายในการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพที่สูงที่สุด

สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมให้กลุ่มรักเพศเดียวกัน โดยเฉพาะชายรักชายอยู่ร่วมสังคมไทย จรรโลง วัฒนธรรมอันดีงามของชาวตะวันออกที่ดั้งเดิม สมกับการเป็นสุภาพชนคู่ไปกับสุภาพบุรุษและสุภาพสตรีไทย ในฐานะสุภาพชนคนหนึ่ง โดยไม่แบ่งแยกความรัก และความเข้าใจ

ความสำคัญของการสื่อสารต่อการก่อตั้งและดำรงอยู่ของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

การเคลื่อนไหวเรียกร้องของประชาชนกลุ่มนี้ไม่ใช่ขบวนการเคลื่อนไหวบนฐานของชนชั้นใดเพียงชนชั้นเดียว และเป้าหมายของการเคลื่อนไหวเรียกร้องก็มีไว้เพื่อต้องการช่วงชิงอำนาจรัฐ แต่เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อต้องการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่คนส่วนใหญ่ในสังคม เป็นการโต้ตอบกับปัญหาและความขัดแย้งชนิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งนักวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ได้เริ่มให้การยอมรับสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็น “การเมืองแบบใหม่และขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่” (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร: 2542) การเคลื่อนไหวลักษณะนี้เป็นการหาทางสร้างแหล่งอำนาจใหม่ขึ้นมาเพื่อเป็นทางเลือกให้กับระบบ นั่นคือการสร้างสิ่งที่เรียกว่า ประชาสังคม (Civil Society) ให้เข้มแข็งขึ้นมาด้วยการลงมือเคลื่อนไหวเรียกร้องด้วยตัวเองมากกว่าเรียกร้องผ่านระบบตัวแทนต่างๆ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร: 2542)

จากวิธีการเคลื่อนไหวดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปจุดร่วมได้ว่า กลุ่มคน การมีส่วนร่วมต่อปัญหาที่เผชิญ และการสื่อสาร ถือได้ว่าเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งของประชาสังคม เพราะมนุษย์อาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ของตนและเป็นเครื่องมือสำคัญของขบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมากเพียงใดและประกอบด้วยคนจำนวนมากเท่าใด การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่นำมาซึ่งความสับสนก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและไม่แน่ใจแก่สมาชิกของสังคม ซึ่งย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว สังคมมนุษย์เกิดจากการใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการที่จะรวมคนหลายๆ คนให้มาอยู่รวมกัน การสื่อสารจึงเปรียบเสมือนสายใยของสังคมที่ประสานหน่วยย่อยๆ ของสังคมให้รวมเข้าด้วยกัน (ปรมะ สตะเวทิน: 2524) ซึ่งความจำเป็นตรงนี้เองที่ทำให้ “เครือข่ายการสื่อสาร” เป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างหลีกเลี่ยงในการจัดตั้งสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

เป็นธรรมชาติของเครือข่ายอยู่อย่างหนึ่งคือเครือข่ายเป็นสิ่งที่จัดตั้งได้ง่าย แต่วิธีการที่จะรักษาเครือข่ายเอาไว้ให้นั้นไม่ง่ายเหมือนตอนจัดตั้ง เนื่องจากจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นตัวทำหน้าที่รักษาสัมพันธ์ภาพของความเป็นเครือข่ายเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อพูดคุยกันเป็นระยะๆ หรืออาจมีการจัดกิจกรรมให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมและได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กันอยู่อย่างสม่ำเสมอ และสำหรับในเมืองไทย เรามักได้ยินการประกาศตั้งเครือข่ายขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งในขณะเดียวกันก็ปรากฏว่ามีเครือข่ายหลายเครือข่าย ที่จัดตั้งขึ้นแล้วดูเหมือนว่าจะมันคงในช่วงแรกๆ แต่กลับไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ หลายเครือข่ายปิดตัวเองลงหลังจากเริ่มดำเนินไปไม่นาน แต่ดูเหมือนว่าเครือข่ายของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยกลับไม่เป็นเช่นนั้น สังเกตได้จากระยะเวลา นับตั้งแต่เริ่มรวมตัวกันจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ซึ่งกล่าวได้ว่ามีแนวร่วมเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งข้อสังเกตนี้ทำให้สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาว่าสามารถก่อตั้งและดำรงอยู่ได้อย่างไร

ความสำคัญของการสื่อสารในการสร้างความเข้าใจของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

เหตุผลสำคัญข้อหนึ่งที่ทำให้เกิดสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยคือความต้องการที่จะแก้ภาพลักษณ์ของชายรักชายที่มีต่อสังคม และสร้างความเข้าใจอันดีให้ชายรักชายสามารถอยู่ร่วมสังคมไทย จรรโลงวัฒนธรรมอันดีงาม ทำให้การสื่อสารจากสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยสู่สังคมภายนอกเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้อุปสรรคหลายๆ กรณีคลี่คลายได้ และยิ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างพวกเขาและสังคมมากยิ่งขึ้น ดังนั้นองค์กรชายรักชายจึงจำเป็นต้องทำงานอย่างหนักเพื่อที่จะสร้างกลยุทธ์ในการสื่อสารไปยังสังคมให้บรรลุเป้าหมายที่พวกเขาวางไว้ได้

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการศึกษาสมาคมฟ้าสีรุ้งมีประโยชน์อย่างมากในการทำ ความเข้าใจกับวิธีการสื่อสารเรื่องชายรักชายที่ได้รับแรงต่อต้านจากสังคม โดยที่สมาคมฟ้าสีรุ้งสามารถก่อตั้งและดำรงอยู่ได้ ย่อมหมายถึงมีการสื่อสารที่ดีและสามารถศึกษาเพื่อใช้เป็นตัวอย่างและอาจนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรอื่นๆ ในลักษณะเดียวกันได้ เพื่อให้กลุ่มชายรักชายสามารถดำรงอยู่และได้รับการยอมรับจากสังคมดังเช่นบุคคลธรรมดาทั่วไป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการสร้างและดำรงเครือข่ายขององค์กรชายรักชาย และศึกษากลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจขององค์กรชายรักชาย โดยใช้

ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ปัญหานำการวิจัย

1. กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการสร้างและธำรงเครือข่ายของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย เป็นอย่างไร
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารในการสร้างและธำรงเครือข่ายของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารในการสร้างความเข้าใจต่อบุคคลภายนอกของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นที่การศึกษาการสร้างและธำรงอยู่ของเครือข่าย ตลอดจนกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจต่อบุคคลภายนอก ของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย โดยฝ่ายสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ซึ่งการศึกษาตามปัญหานำการวิจัยที่เสนอไปนั้น จะกำหนดช่วงเวลาการศึกษาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งองค์กรในปี พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน

นิยามศัพท์ต่างๆที่ใช้ในงานวิจัย

1. ชายรักชาย หมายถึง ผู้ชายที่มีใจฝักใฝ่ นิยมชมชอบ หรือรักใคร่ในเพศเดียวกัน รวมไปถึงการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายด้วยกัน ซึ่งอาจมีความรู้สึกที่ว่าตนเป็นชาย หรือหญิงก็ได้ และอาจมีการแสดงออกแบบเปิดเผยและปกปิด
2. องค์กรชายรักชาย หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะเป็นชายรักชายตั้งแต่สองคนขึ้นไป มารวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์อันใดอันหนึ่ง
3. สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย หมายถึง องค์กรชายรักชายแห่งแรกในประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมให้กลุ่มรักเพศเดียวกัน โดยเฉพาะชายรักชายให้อยู่ร่วมสังคมไทย ในฐานะสภาพชนคนหนึ่ง
4. การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการของการถ่ายทอดสารจากบุคคลฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้ส่งสาร ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับสารโดยผ่านสื่อต่างๆ ทั้งนี้เพื่อมุ่งที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเพื่อตอบสนองให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ส่งสาร
5. กลยุทธ์การสื่อสาร หมายถึง การตัดสินใจของผู้นำกลุ่ม แกนนำกลุ่มต่างๆและสมาชิกของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย เพื่อกำหนดรูปแบบการสื่อสาร และใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างบุคคลต่างๆในสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย
6. เครือข่าย หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบของการติดต่อ ประสานงาน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน และมีการวางรากฐานเพื่อพร้อมที่จะติดต่อได้เมื่อเกิดปัญหาหรือต้องการความร่วมมือ โดยมีระดับโครงสร้างและเสถียรภาพที่แน่นอน
7. การสร้างเครือข่าย หมายถึง การรวมตัวของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมให้กลุ่มรักเพศเดียวกัน โดยเฉพาะชายรักชายให้อยู่ร่วมสังคมไทย ในฐานะสภาพชนคนหนึ่ง โดยอาศัยรูปแบบการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้กลุ่มบุคคลเข้าร่วมเป็นเครือข่ายและลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

8. การรณรงค์เครือข่าย หมายถึง การจัดการโครงสร้างระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมให้กลุ่มรักเพศเดียวกัน โดยเฉพาะชายรักชายให้อยู่ร่วมสังคมไทย ในฐานะสุขภาพของคนหนึ่ง เพื่อให้เกิดกิจกรรมร่วมกันที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในเครือข่าย
9. การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ หมายถึง การใช้การสื่อสารเป็นตัวกลางในการสร้างความเข้าใจระหว่างสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย และบุคคลภายนอกองค์กร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป
2. เพื่อนำผลจากการศึกษามาเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาองค์กรชายรักชาย และตระหนักถึงความสำคัญของเครือข่ายองค์กรชายรักชาย
3. เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม หรือองค์กรอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์กรชายรักชาย
4. เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางสำหรับกลุ่ม ชมรม หรือองค์กรอื่นๆ โดยเฉพาะต่อกลุ่มบุคคลชายขอบประเภทต่างๆ (Marginalization) ในการใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนสังคม

